

dov se je ozirati v prvi vrsti na nižje organizirane šole na kmetih in je pozornost obračati na to, da se učiteljstvo enakomerno zaposli in izdatki za šolstvo čim produktivneje izrabljajo.

b) Odklanjamo poldnevni pouk kot stalno uredbo na nižje organiziranih šolah, zlasti na enorazrednicah in ga smatramo kvečjemu kot dopustnega v nižjih razredih (1. do 4. šol. leto) večrazrednih šol.

c) Izrekamo se proti temu, da bi po dovršenih 4 letih osnovne šole že prestopali učenci v srednje, meščanske in strokovne šole. Smo proti temu iz vzgojnih in ekonomsko-praktičnih ozir. Kar osnovna šola lahko nudi, za to ni treba višjih šol in ni treba študija za kmetstvo deco po nepotrebnem podraževati in oteževati. Nesocialno je, deco v tako zgodnji dobi drugo od druge ločiti in v vzgojnem oziru pomeni veliko škodo, ako se deca v tako nani mladosti iztrga iz domačega okoliša in naroda.

d) Srednje, meščanske in druge šole naj se tako uredijo, da bo vstop v nje kmetijski mladini omogočen brez posebnih težkoč.

e) Šolska obveznost na kmetih se naj prične z začetkom šolskega leta onega koledarskega leta, v katerem dovrši otrok sedmo leto svoje starosti in naj traja do konca šolskega leta onega koledarskega leta, v katerem dovrši učenec petnajsto leto svoje starosti.

f) Računati nam je s tem, da v nekaterih pokrajinah z nerazvitim šolstvom osemletna šolska obveznost še ne bo v doglednem času v polnem obsegu izvedljiva. Ker pa na eni strani odklanjamo šolske oprostitve po sedanjem načinu in na drugi strani polagamo največjo važnost na to, da deca baš v zrelejši, dovezetnejši dobi ne ostane brez rednega pouka in ker še dolgo ne bomo razpolagali s potrebnim številom kvalificiranega učiteljstva, predlagamo za pokrajine z manj razvitim šolstvom posebno prehodno uredbo šole, ki bi imela to prednost, da bi bila cena, ker bi izhajala z manjšim številom učiteljstva, a vendar ne bi glede uspehov preveč zastajala za popolno šolo z osmimi letniki.

Po tem predlogu bi obsegala nižja stopnja osnovne šole v zaostalih pokrajinah pet, v nekoliko razvitejših šest šolskih let in temu primerno višja stopnja tri oziroma dve šolski leti. Višja stopnja bi imela značaj zimske šole in poučevali bi na njej isti učitelji kakor na nižji stopnji, toda poučevali bi de-

co višje stopnje zase ločeno od druge dece. (Število razredov in učiteljev bi se torej ravnalo po številu otrok prvih pet ali šest šolskih let, ne kakor pri nas po številu vseh šoloobveznih otrok).

Poučevanje na višji stopnji (zimski šoli) bi se uredilo tako, da prevzame na večrazrednih posebej za to kvalificirani učitelj nižjega razreda pozimi pouk na višji stopnji in se uvede za dva nižja razreda v zimskih mesecih poldnevni pouk, ali da se uvede sistem strokovnega pouka in prevzamejo posamezni učitelji poleg razrednega pouka še posamezne predmete v višjem tečaju, ali pa da se uvede za zimske mesece poldnevni (ali menjevalni celodnevni) pouk, kar pa bi smelo biti dopustno samo na enorazrednicah.

Pozdravljamo določbo v zakonskem načrtu, ki predvideva možnost skupljenja dveh in več šol v en višji tečaj, kar bi bilo zlasti priporočljivo za ekskurendne šole in enorazrednice in izvedljivo, ako bi se ustanovili po srbskem zgledu za oddaljeno deo šolski domovi.

g) Skrbi naj se za to, da dobi polagoma vsaka šola vsaj po enega učitelja s polno kvalifikacijo za pouk v višjem tečaju in v nadaljevalnih šolah.

h) Za učitelje se ustvari možnost posebne izobrazbe v gospodinjstvu in socialnem skrbstvu.

i) Zakon vsebuje tudi določbo, ki omogoča ustanovitev šolskih kmetij.

j) Za temeljitejšo nadaljno izobrazbo učiteljstva v kmetijskih strokah in praktičnih naukah nacionalne ekonomije predvidevajo zakon ustanovitev posebnega stalnega tečaja oziroma strokovne šole z enoletno učno dobo.

4. V zakon naj se sprejmejo nadalje še druga določila, s katerimi se ustvarijo pogoji oziroma prilike za učiteljevo nadaljno izobrazbo bodi z dovoljenjem študijskih dopustov, z obiskom raznih specialnih tečajev in šol, bodi z ustanovitvijo in vzdrževanjem okrajnih knjižnic iz državnih sredstev ali s podeljevanjem potovalnih štipendijev in štipendijev za obisk inozemskih šol.

5. Zakon naj s posebno določbo omogoči, da se poveri odlične učitelje s posebnimi kulturno-organizatoričnimi nalogami in se jim dovoli v to svrhu stalen dopust, oziroma se jih priredi kompetentnim uradom. (Glej n. pr. institucijo sadjarskih nadzornikov!)

Počitniški tečaj za učitelje.

Državni zavod za soc. hig. zaščito dece priredi na prošnjo društva učiteljev počitniški tečaj za učitelje v času od 1.—31. julija, ako se oglasi zanj vsaj 15 udeleženk, sprejeti pa bo mogoče največ 30 učiteljev.

Vršila se bodo dnevno 3 ure predavanja. Za praktično delo pa bodo udeležence razdeljene v skupine, ki se bodo menjale vsak teden, in sicer a) telesna oskrba deteta, b) delo v kuhinji in polikliniki, c) delo v higijenskem zavodu, bolniška strežba in pomoč v sili.

Gibanje učiteljske omladine.

—uč 16. sešatek učiteljskega naraščaja v Mariboru se je vršil v soboto, dne 2. maja t. l. Gosp. prof. Gustav Šilih je nadaljeval svoje predavanje o eksperimentalni psihologiji, to pot s poizkusi. Pomagal mu je g. prof. Fran Škof, ki je sam tudi govoril o važnosti in določitvi vida v osnovni šoli in je ob sklepu preizkusil vonj. Gosp. prof. Gustav Šilih je svoje predavanje na dva naraščaja že znana pojma duševnih pojavov: asocijacija in apercipcija ter je napravil nekaj asocijacijskih poizkusov z reakcijskimi besedami, preizkušal je tudi spomin in razložil z aparatom radi pomankanja časa, kako se preizkuša utrujenost. Povdarjal pa je oba večera, da eksperimentalna psihologija ni nobena novost, nobena samostojna znanost, marveč, da je to le ena izmed poti, ki se jih poslužujejo poklicni psihologi, da čim najgloblje spoznajo človeško, otroško dušo. Predavanje samo o eksperimentalni psihologiji, ki ima danes že dve veji eksperimentalno pedagogiko in eks-

perimentalno didaktiko (dr. W. A. Lay) pa ne sme nobenega izmed mladih tovarišev zvoditi na pot »vseznanstva« in »domišljavosti«. Ta predavanja imajo namen opozarjati naraščaj na nadaljnjo izobrazbo in marljivo delo, ki je potrebno, ako se hočejo skorajšnji sodelavci na polju vzgoje in pouka z uspehom udeleževati. Danes se učenci, boste jutri učitelji, za tedaj veljajo te besede. — Ne tavajte sami, ne izgubljajte se v nerazčlenljivih idealih, ohranite stike z odsekom za naraščaj in s Pedagoškim krožkom in v zaupnem, skupnem delu bomo zmagovali na potu do ciljev. — 17. sešatek se bo vršil v soboto 9. t. m. ob 6. uri zvečer v deški meščanski šoli. Predaval bo tov. Simon Vodenik »O naših grehih«.

Učiteljski pravnik.

—Š Invalidni davek. Z uzakonjenjem proračunskih dvanajstin je bil sprejet tudi 100% povišek invalidnega davka, kateri povišek stopi v veljavo s sprejetjem dvanajstin, t. j. s 1. aprilom t. l. Dolej se je plačal invalidni davek v razmerju z osebno dohodnino letno po 24,

37, 62, 87,125 Din. S poviškom 100% bo znašal torej naprej za posamezne 48, 74, 124, 174, 250 Din. Prvi odtegljaj se izvrši 1. junija, in sicer:

pri znesku	48 Din :	za junij	8 Din za nadaljne mesece po	4 Din
" "	74	:"	13	:"
" "	124	:"	22	:"
" "	174	:"	31	:"
" "	250	:"	45	:"

Toliko v obvestilo našemu članstvu, da bo informirano glede odteglajev 1. junija.

—Š Brezplačno zdravljenje državnih uradnikov. Ministrstvo za narodno zdravje je ponovno izdalo odlok, da morajo vse privatne in samoupravne bolnice, ki uživajo državno subvencijo, sprejemati brezplačno na zdravljenje obolen državnih uradnikov. Odlok se je ponovno izdal radi tega, ker so nekatere samoupravne bolnice odklanjale brezplačno zdravljenje državnih uradnikov, češ, da take bolnice niso državne institucije.

—Š Službena potovanja in legitimacije za polovično vožnjo. Po ministrskem odloku št. 17.171 z dne 25. marca t. l. se priznava uslužbencem, ki imajo legitimacijo za polovično vožnjo, ob službenih potovanjih samo polovična voznina. Ako bi kak uslužbenec te legitimacije ne imel, se mu sme priznati cela voznina, a to samo v primeru, če dokaže, da je plačal celo voznino.

Splošne vesti.

— Pobožne želje. Osnivanjem Stankovičeva političnega lista »Slobodni Narod«, naši su separatisti (samo slovenački klerikali) uzdigli glave i počeli na sva usta trubiti u svet, kako se UJU počima raspadati i navešćivati novo udruženje pod Stankovičevim vodstvom. Medutim sve su te njihove nađe ostale, a i ostat će samo pobožne želje, te im preporučujemo onu: ah stišni se u svom kutu i gregori želju ljutu! Jer svi smo mi UJU-jevci uvereni, a to mogu biti mirne duše i naši »veliki i jaki« protivnici, da se UJU neće i ne može razbiti, jer zato nema ama baš nikakva povoda. Što je g. Stanković dobio od Glavnog Odbora mig da se makne i kao predsednik UJU i kao glavni urednik glavnoga glasila, to je čisto interna stvar Udruženja i ta će se stvar na kongresu meseca avgusta u Subotici tako lepo i mirno izgladiti, da će se naši protivnici začuditi. Pa g. Stanković kao čovek visoko inteligentan šireg vida nit je istupio, nit će istupiti zato iz Udruženja! Treba naimen znati, da u svakom društvu ima opozicionálnih elemenata, pa tako ih ima i kod nas, ali to još ne znači, da opozicija mora biti destruktivna, da radi na propasti svojeg vlastitog društva. Opozicija je kritika: ona je potrebna i za aktivnije delovanje i za inicijativu. Već na kongresu u Beogradu, pa na skupštini u Zagrebu čuli smo najradikalnije članove, gde kritizirajo i ovo i ono, i sve je to samo učvrstilo položaj Udruženja. Prigovori, da UJU nije staleška organizacija, upravo su smešni. Ta u Udruženju imamo članova svih mogućih političkih stranaka: demokrate samostalaca, Davidovičevaca, radikala, radik. disidenata, socijalista »desnih i levih«, klerikalaca (Baška — pristaše popa B. Rajića, Dalmacija — Dubrovnik i Kotor) i svi su oni članovi UJU, dapače i aktivni: informirajte se za rad UJU u Dubrovniku i Kotoru, gde klerikalci (pučkaši) članovi dolaze na zborove i sudeluju i zborom i tvorom! Kuda ćete više? Što su njihovi kolege klerikalci u Slovenačkoj drugoga mišljenja i nastrojenja, zato neka čine odgovornim svoje »perjanice«, koji u političkom dnevniku »Slovenec«, koji je ujedno i staleški organ »Slomskove zveze«, svaki dan bljuju one ispade proti UJU i njegovom vodstvu. Niko ne poriče, da se u vodstvu UJU ne greši: bilo je učinjenih pogrešaka i sad se čine i činit će se greške, jer se naše vodstvo nikad nije utvaralo, da je »nepogrešivo«! A da su političke prilike danas takve, te se činovništvo uopšte premešta, za to valjda nije odgovorno UJU, koje je u svojim glasilima već više puta ustalo proti bezakonju. A što je opet većina u našem Pov. UJU politički orijentirano Pribičevićevoj politici to je njihova stvar, to je njihovo politično mišljenje, koje članovi Udruženja mogu slobodno ispovedati. Svi mi znamo, da su Slomskari, i celokupno vodstvo i svi članovi klerikalno (upravo slepo!) orijentirani, pa — slobodno im! Ali kako mogu biti oni, tako možemo biti i mi. Manje zlobe, a više ljubavi! Više srca, šire duševno obzorje, a manje osobnosti i kampanilizma! — J.

— UJU i Društvo građanskih učitelja. Već je izrađen projekt za osnovne i građanske škole. Po tome projektu osnov. i grad. šk. čine jednu organsku celinu. Nađe onih, koji su poleteli visoko, visoko, neće se valjda ispuniti. Nemojmo se utvarati, jer je utvaranje (domišljija) znak duševne ograničenosti. Učitelji grad. škola su i ostanu učitelji. Priznajemo im trud i ambiciju za veću izobrazbu u pojedinim predmetima. Oni su za to stekli i neka naročita prava, što je posve opravdano i što im nitko ne osporava. Glasila UJU, kao i samo vodstvo, uvek se zauzimalo i za grad. škole i za učitelje grad. škola. To mora i to će valjda svaki priznati. Ko nije informiran, neka se (makar i poverljivo!) obrati na ma koje glasilo i povereništvo, i dobit će odgovor. Učitelji grad. škole imaju svoje udruženje i izdavaju svoje glasilo »Građanska škola«. I moramo istaknuti, da je i društvo agilno i glasilo lepo uređivano. Dovolje je sve dobro i hvalevredno. No ja se uvek pitam i ne ide mi u glavu, zašto društvo učitelja grad. škole ne će ili ne može da pristupi u UJU? Pa neka pristupi kao zasebna sekcija pošto ima i zasebne interese! Zar se zbilja ne može naći način, da se to vrlo važno pitanje ugodno reši? Ode su zapreke? Vodstva jednog i drugog društva poradite na tom, i naraštaj, koji izlazi iz jedne te iste košnice (panja) i koji stvara med za jednu te istu svrhu — odgoj, bit će vam uvelike zahvalan! Počnite! Za sada ovoliko, do zgrade još!

— Nova poslovna vlada. Kralj je potpisao ukaz, s katerim se imenuje poslovna vlada v sledeči sestavi: ministriški predsednik: Nikola Pašić; socialna politika: Marko Gjuričić; prosveta: Svetozar Pribičević; zunanje zadeve: dr. Momčilo Ninčić; vere: Miša Trifunović; prava: dr. Edo Lukinić; narodno zdravje: dr. Slavko Miletić; javna dela: Nikola Uzunović; kmetijstvo in vode: Krsta Miletić; pošta in brzoput: Velja L. Vukičević; šume in rudniki: dr. Gregor Žerjav; izenačenje zakonov: dr. Milan Srskić; finance: dr. Milan Stojadinović; agrarna reforma: Milan Simonović; trgovina in industrija: dr. Prvislav Grisogono; vojna in mornarica: Miša Trifunović; notranje zadeve: Boža Maksimović; promet: Ante Radojević.

— Uradni šolski pečati se morajo po odredbi ministrstva prosvete zamenjati in uvesti novi, in sicer na srednjih, meščanskih kakor tudi na osnovnih šolah. Ti pečati imajo obsegati sedaj napis: Državna višja gimnazija, realka, meščanska, osnovna šola kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v brez drugih dodatkov. Pri zasebnih šolah odpade seveda naslov »državna«.

Predpisane štampilje šolskih vodstev preskrbi pod najugodnejšimi pogoji v enotni obliki »Tovornica učil in šol. potrebščin v Ljubljani«.

— Izpiti za učitelje meščanskih šol se polagajo v letošnjem pomladnem terminu zadnjikrat po obstoječih predpisih. Vse kasnejše take izpite se bo polagalo na pedagogiju.

— Za prestop v strokovne šole. Minister prosvete je z odlokom z dne 18. marca t. l., št. 13.867 odločil, da morajo tudi učenci srednjih šol imeti za prestop v strokovne šole nižji tečajni izpit.

— Suspendiran od poučevanja veronauka je iz šolsko-vzgojnih ozir. dekan v Žužemberku Gnidovec, ki ga naša javnost dobro pozna iz njegovega nesrečnega političnega delovanja in številnih pravnih pred sodiščem.

— Usposobljenostni izpiti in dopusti. Po naredbi prosvetnega oddelka morajo učne osebe prositi odslej v svrhu usposobljenostnega izpita in priprave nanj za potrební dopust 8. eventualno 14 dni. Isto velja za študijska potovanja kamorkoli.

— Šolski vrtovi in čebeloreja. V zmislu odredbe šolske oblasti se ima po šolskih vrtih gojiti poleg zelenjadi, sadjereje in poljskih pridelkov tudi čebelarstvo kot istotako važna panoga narodnega gospodarstva. Nekatere šole so s čebelorejo že pričele.

— Novi učni knjigi. Meseca maja izideta v znani ljubljanski založbi Ign. Kleinmayr & Fed. Bamberg, družbe z o. z., potrebni in že dolgo pričakovani knjigi: »Prirodopis rastlinstva«, spisal prof. F. Kapus; knjiga obravnava tvarino za nižje razrede srednjih šol in Macherjev »Prirodopis« za meščanske šole, I. del.